

1259

פרוטוקול מס' 42

מישיבת ועדת הכספים
שהוקיימה ביום ב', כ' בטבת תשי"ז - 24:12.1956
בכנסת.

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- י. ופרתי
- י. בדר
- ש. דילין
- א. הרצפלד
- ס. חזני
- י. ספיר
- ז. טווייב
- י. פורדר
- ז. צור
- י. קרגמן
- ס. קלטר
- ח. רובין

ש. בזק - מזכיר הוועדה

מזמנים:

- מ.ד. הורוביץ - נגיד בנק ישראל
- מ.ד. בן-יוסף - בנק ישראל
- ד"ר ג. קיטרון - היועץ המשפטי
- מ.א. הניג - משרד האוצר
- מ.י. ספינק - משרד האוצר

סדר-היום: חוק הריבית, תש"ז - 1956

הישיבה נפתחה בשעה 11:00.

- - - -

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

סעיף 1 - ברצוני פה לעורר שאלה הסתייחסת לה רק להגדרת המלה "טילווה", אלא גם להגדרת המלה "ריבית". בכירורים שקיימנו, הציג ד"ר ברט בפנינו שאלה על צורות וחרות של תשלומים הקשורים ביירותים שונים, ולפעמים הלה הם באמת תשלומים עבור שירותים שש ולפעמים זו ריבית מוסרית. הוא הציע להקים ועדת שיפוט, ואני הבינתי שרוב חברי הוועדה שוללים את ההצעה הזאת. אף על פי כן השאלה בעינה עומדת, ואני אומר האם יש אפשר להבטיח זאת בחוק כדי לטבוע תקלות. ד"ר ברט גם הזכיר את מטירת השטחות לספקים שונים, ולדוגמה הזכיר את השטרות שמוצאים על-ידי הטוכנות, אבל זוהי רק דוגמה. ובכן אם שוללים הקטת ועדת שיפוט ואם שוללים גם דרכי שיפוט אחרים באמצעות משפט - אנלי אפשר למצוא בחוק עצמו איזה הגדרה שתפתור את הבעיות הללו.

י. בדר:

הטיעה שלי תקבע רק היום את עמדתה הטופית לגבי חוק זה.

לגבי ההגדרה של "טילווה", אני הייתי כותב: "טילווה - לרבות כל עיסקה בה העיקר אשראי". טכניקה כלכלית זו הגדרה טרדיציונית מאוד. טכניקה משפטית - החלק הראשון טרדיציוני. נוסף לזה אני רוצה להגיד שלגבי יתר העניינים אני מוכן לתמוך בעקבות היועץ המשפטי בכוח ההגדרה וההבדלה של בית-המשפט, האם עיסקה מסוימת היא אשראי או לא.

אני מבין שאת מכניסים את המלה "העיקר", זו יכולה להיות הגדרה כדי
סאומצטת, מילולית היינו כותבים למשל, "טילווה" - לרבות כל צורת אשראי
אחרת" - זו היתה הגדרה יותר רחבה. לעומת זאת כל הגדרה בה יהיה כתוב
"לרבות נכיון שטרות" - סופת שתיכשל.

נגיד הבנק ד. הורוביץ: אני שמעתי משפטן מוסמך שבית-הדין לא יגיד
על סטור בשטרות שזהו אשראי.

י. בדר: אני מסכים שבהגדרה זו מסחר בשטרות אינו
נכיון שטר, כי נכיון שטר כולל אחר יות על
סטך ז'ירו. בנכיון שטר העיקר אינו עם מחשבים את הריבית או עם סטש
סורידים סכום. ההבדל הוא בזה שבמכירת שטר הסוכר אינו מקבל על עצמו
שום אחריות בעד הערך. אדם שסוכר את השטר אינו סטב אותו.

ד"ר ג. אקסטרון: הביטוי נכיון שטרות אינו ביטוי משפטי; זהו
ביטוי כלכלי.

ט. חזני: אני מציע לכתוב: "טילווה" - לרבות כל צורה
אחרת של אשראי". אם זה לא ברור, אפשר
להוסיף: "בין כתוצאה פעיטה כספית, מסחרית או שרירותית, אשר בקשר
אתה נוצרה חבות לקרן ולפירות בין לתשלום על אתר ובין לתשלום בעתיד".

י. ספיר: האם המושג "טילווה" מבחינה משפטית הוא
קבוע באיזה מקום?

ד"ר ג. קיטרון: הוא קבוע אבל אינו מכסה את הכל. יש הגדרה
של המלה "טילווה" בטג'לה, היא אינה טובה
ביותר. לגבי "ריבית" - אין הגדרה.

סר א. הניג: אני מציע לכתוב: "טילווה" - לרבות העברת חוב
על פי שטר וכל עיסקה אשר בה או בקשר איתה...

היו"ר י. גורי: ה צ ב ע ה

הצעתו של סר הניג - ב ת ס ב ל ה.

היו"ר י. גורי: א, "ריבית" - (קורה את ההגדרה).

י. ספיר: באטר בהגדרה "... ויש בו ששום תוספת לקרן
הטילווה...". אני יכול לטעון שה זה קרן
הטילווה. אני הלוויתי למישהו אלף לירות, זו היתה קרן סטוייטת.
כשקיבלתי את הכסף חזרה, זה היה שווה פחות 25%, כי ערך הכסף ירד.
אז אני מומר: "תוספת לקרן הטילווה" - אני יכול להתכוון לכך ואני לוקח
את הטילווה הזו בתור דבר פחות או יותר יציב. אם אני מומר תוספת
לקרן הטילווה, זה מומר שאני רוצה לקבוע מהו שהקרן היא קרן לא מסחרית
בלבד. בתנאים של אינפלציה קבועה יש להניח שהדבר הזה שהלווה קנה בו
יהיה שווה ביום שהוא יחזיר את הכסף יותר ממה שהו קנה, והכסף יהיה
שווה פחות.

י. בדר: מהו לגבי ההערה של ד"ר ברט. הוא טוען שיש
להבטיח שהוצאות של המס, למשל ההוצאות בקשר
עם טישכון והחזקה של מטלטלים שיהיו בסחורן למילווה - שאת ההוצאות המלה
אי אפשר יהיה לכלול בריבית. אני כותב בחוזה שהריבית תהיה 7%, אבל
אתה בותן את החזרה שלך למחורן, ותשלם דמי החזקה ודמי ביטוח, וזאת לא
תהיה ריבית. הרעיון כשלעצמו בשלב ראשון ברמה בריא.

אני רוצה לבדוק את הבעיה הזאת קודם כל לסי
הנרמחה, ולי בדטה שהנרמחה מתאימה לזה, כי כתוב פה: "ויש בו טילווה תוספת
לקרן הטילווה".

בשלב שני, בכל זאת אני יכול לטעון למה שכתוב
פה, זו איננה תוספת לקרן הטילווה, מלה דמי החזקה שלי. אני אפשר
לעשות הגדרה כל כך רחבה שכל דבר שמשלם בקשר עם טילווה זו ריבית.

שופט קובע קודם כל את ההחלטה שלו. ואחר כך הוא קובע איזה סכום הוא באמת בעד איחסון או ריבית נוספת טוררית.

ד"ר ג. קיטרון:

אני בונה להסכיה לדעתו של חבר הוועדה בדר, שבטאיר את ההגדרה של ריבית כמו שהיא, סמתי טיבות: א) לו הסדובר היה אך ורק בהוצאות מסשיות, אפטר היה לאוסיף את זה. אבל אני מסופק אם זה היה מכסה את האפטרות של ד"ר ברט אתכורן אליהן; ב) בענין זה אנחנו צריכים למטוך על בית-המספט. והיה את זה יבינו את העיסקה - מדובה. אם לאו - החוק הזה הוא כל כך קשה, אני לא אבנה ובגיד שאריך לתקן אותו.

י. ספיר:

נאמר פה שריבית זו טטהו שיש בו טטרה תוספת לקרן המילווה. אני יכול לגרום שהטויט קרן מתכוון גם לערך היציב שאני הלווייתי לטיטהו בטותו יום. ובהתחשב עם ירידת ערך הכסף, זה אורט שאני בטובן זה כן הפסדתי. והריבית שקיבלתי אינה תוספת לקרן המילווה.

ד"ר ג. קיטרון:

אני מציע במקום זה להגיד: "תוספת למכור הקרן של המילווה".

י. ספיר:

כל הענין הזה בא כדי לקבוע פוטט טטויים של צוק, כמה אני צריך לקבל תמורת העמדת טכום כסף טטויים לרשות מיטהו. אז אני קובע פה את הענין הזה. אז טצד אחד אני עושה חוק ואומר: עד כאן, ומצד טני אני עושה פעולות כדי להפוך את הטכום לפחות ערך. אני היום טגביל את עצמי ואומר: עד טנתיים אין הצטדה; אחרי טנתיים - לא קיימת בכלל טאלה.

ד"ר ג. קיטרון:

אני מציע שנכתוב במקום, וכל תשלום אחד הטטלט" - "וכל תמורה אחרת הניחנת".

היו"ר י. גורי:

ה צ ב ע ה

הצעתו של ד"ר קיטרון - נ ת ק ב ל ה.

היו"ר י. גורי:

"ריבית מופרזת" (קורא את ההגדרה).

אני מציע שנכתוב במקום, ריבית קיצוצית -

"ריבית מכטיטלית".

ה צ ב ע ה

התיקון בתקבל.

היו"ר י. גורי:

סעיף 2 (קורא).

ד"ר ג. קיטרון:

בסוף סעיף 2 (א) כתוב, ואת התקופות לצבירת הריבית. אני טנקט לוטר, את התנאים ואת

התקופות לצבירת הריבית".

י. ספיר:

פה נאמר... דרך כלל או לסוגים של טלוות". בטעיף 9 מדובר על ההצמדה.

בגיד הבנק ד. הורוביץ:

גם פה זה טכוון גם להצמדה.

י. ספיר:

פה נאמר שאפטר לקבוע את שער הריבית הטכטיטלית בצו לגבי כל סוג וטוג. איש לא יתן ריבית

נבדלת לאותן ההלוואות.

בגיד הבנק ד. הורוביץ:

הכוונה היא להוציא צו על הצמדה על 4%-5%-6%, אבל על אי-הצמדה שיהיה 10%.

י. ספיר:

אתה אומר שאתה טוכרח להביא בחשבון ירידת ערך הכסף. עכשיו אם בנק טלונה בלי הצמדה, הוא את ערך הכסף. ואתה אומר טבהצמדה יש טטהו, מקבל 10%-12%, ולא טכטיט

אתה יכול להכטיח את ערך הריבית. אז שמעוררת שאלה: אם זוהי הכוונה, מדוע באטח אי אפשר לעשות זאת עד שנתיים? אם אתה בא ואומר שלבנק יותר לקחת 10%-12%, ובהצטרף - 6%, אז אתה מטאיר ברירה סטוייכת. הבנק יכול לעשות לו חשבון. אני לא חושב כל כך לירידת ערך המטבע, וזה גם לא מעגין אותי כל כך. מוטב לי לקחת 10% ולא להתעסק בהצטרף עד שנתיים. מלווה פרטי, שזה הון שלו, יגיד: אני מוחסן ב-6% ובלבד שהכסף שלי יהיה בטוח. אז צריך להתאים את זה לטובי המלווים. פה יש צורך להגדיר באופן ברור. אתה תגיד למשל, לחקלאות - 6%; פרדסנות - 11%; למטעים חדשים - 6%; למטעים קיימים - 8%; לבניינים במשק חקלאי - 8%; לבניינים במשק העירוני - 12%. איך אתה תכריח את הבנק לתת את הכסף שלו, של המטפלה, דווקא פה ופה? איך יפעל המושג הזה שאומר טגדירים במלה אחת: טובי הלוואה?

היו"ר י. גורי:

יש שתי אפשרויות: או שאתה קובע הכל בחוק, מפרט הכל, או שאתה מטאיר טרחב כחיה לצוים, ובאישורה של ועדת הכספים או של הכנסת. אם בחרת בדרך השניה, שזה יהיה באישורה של ועדת הכספים או של הכנסת, אז ברור אם ועדת הכספים תחליט לזה 2% ולזה 11%, אז היא תחליט. או אולי יש לך הצעה שלישית כיצד לפתור את הבעיה.

בגיד הבנק ד. הורוביץ:

החוק הזה הוא חוק סגרת. בחוק סגרת זה בותנים ומכירות סזויימות. בעגין זה סידרו איזה בלם, שאיננו במקומות אחרים, כלומר זה באישורה של ועדת הכספים. אבל השאירו פתח, יש אפשרות להגיד לפי חוק מטבע זר שענפים אלה ואלה יקבלו לפי שער אחר. ובכן פה פתחו פתח לריבית דפרנציאלית. זה יכול להיות סכוון: הצטרף או לא הצטרף. זה יכול להיות סכוון לזמנים, נניח ריבית לעשרים שנה יש לה הלוואה נחרת מאשר לשנה.

יכול להיות גורם שלישי. בהרבה ארצות, לאשראי אפותקאי על בניינים יש שער אחר מאשר לאשראי לשטרות. יש טובי אשראי.

אינני מייעץ להיכנס לדיפרנציאציה, אבל חוק עושים לכמה שנים. יכול להיות שבעוד שנה יהיה צורך להגיד: הלוואות עד עשרים שנה - ריבית כזו; הלוואות עד שנה - ריבית אחרת. ובכן השאירו פתח. כאשר אוסרים טובים, מתכוונים לאבחנה הגיונית בין אשראי לזמן ארוך, אשראי לזמן קצר, או אשראי של שטרות.

י. בדר:

יש להבדיל בין בנק ובין אשראי פרטי. אשראי פרטי חייב לדרוש ריבית יותר גבוהה.

ט. קלמר:

אני רוצה לשאול מדוע לא יופיע בחוק גופו גודל הריבית?

בגיד הבנק ד. הורוביץ:

כי זה יכול להשתנות סזמן לזמן. אם עושים חוק, הוא צריך להיות גמיש. יכול להיות טצב שהריבית תהיה בגובה של 5% או בגובה של 15%. הריבית איננה דבר קבוע.

ז. צור:

אני רוצה לשאול מה שמעוה הטלים, התקופות לצבירת הריבית.

בגיד הבנק ד. הורוביץ:

אני מלווה למישהו 10,000 לירות בריבית של 7%. אבל את הריבית מחשבים בכל אז במשך שנה אחת אתה יכול להגיע לטכום יום ומסוייפים ריבית דריבית. עצום של ריבית.

היו"ר י. גורי:

חבר הוועדה צור מציע במקום, באישורה של ועדת הכספים - באישורה של הכנסת.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר הוועדה צור - לא נתקבלה.

ט.י.

היו"ר י. גורני:

יש הצעה של חבר הכנסת סנה לטעיף 2 (א) האוטרת: "שער הריבית הקיצונית שמלווה רשאי לקבל טן הלווה נקבע לגבי סילוח להשקעות בייצור - 3% לשנה, לגבי סילוח להון חוזר בשביל טפעלי ייצור - 5% לשנה, לגבי שער הטילוח - 8% לשנה.

סר האוצר יקבע בתקנות איזה טפעלים של תעשיה, חקלאות, טלאכה, בניה ותחבורה ייחשבו כמפעלי ייצור לצורך חוק זה."

ה צ ב ע ה

הצעתו של חבר הכנסת סנה - לא נתקבלה.

היו"ר י. גורני:

אני רוצה להביא לידיעתכם, לאחר ששוחחו אחי מחוגי בנק הפועלים, את דעתם בקשר לחוק. אשר לטיעור הריבית - הם חושבים ש-10% של שער ריבית שאפשר להתקיים בו נאין צורך לקבוע שער יותר גבוה.

י. ספיר:

בטעיף 2 (א) אני מציע לכחוק את המלים "דרך כלל או לסוגים של סילוח", והתיקון

המקביל בטעיף קטן (ב).

ה צ ב ע ה

היו"ר י. גורני:

הצעתו של חבר הוועדה ספיר - לא נתקבלה.

היו"ר י. גורני:

יש עוד הצעה של חבר הכנסת סנה. הוא מציע לקרוא לחוק בשם: "חוק להגבלת שער הריבית".

ה צ ב ע ה

הצעתו של חבר הכנסת סנה - לא נתקבלה.

הישיבה נסתיימה בשעה 13.30.